

Thesavrvs|| Locorvm|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiaē

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. XXVI. Servire, Servitus, Servus. conf. Cap. Prædium. ir. Homo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

diolis verificatur in duobus, Oldrad. *consil. 81.* ubi quod provifus afferens ob-
tinere alia beneficia non excufatur à sub-
reptione, fi obtinet ultra duo beneficia,
refert Cardinalis Tufchus *practicar. con-
cluf. tom. 7. lit. S. consil. 218. num. unico.*

CAP. XXVI.

Servire, Servitus, Servus.

conf. Cap. Prædium. it. Homo.

Axioma I.

Servimus Deo bene vivendo, cap. si Ecclesia in
fin. 23. q. 4.

II.

Servire non debet major minori, cap. est or-
do 33. q. 5. contra naturam enim est, ut servus
præsit Domino. Wefembec. *consil. 314. num. 2.*
pag. 300.

III.

Servitii loco succedunt fructus, cap. 1. extr.
de feud.

IV.

Quoties quis in suo pati quid vel non fa-
cere tenetur, toties servitus dicitur constituta,
quia in hoc servitutis natura confistit. l. 15. ff. de
servit. Exemplum præbent omnes servitutes tam
rusticæ quàm urbanæ.

Limita: nisi quis per consequentiam aliquid
facere cogatur, ut in servitute oneris ferendi,
aut ex pacto contrahentium, qualia pacta tenen-
da esse scribit Antonius Imperator l. 2. ff. com-
muni. præd.

V.

Qualiscunque res illa cui servitus debetur, ta-
lis quoque ipsa est servitus, quia à potiori fit deno-
minatio; hinc servitus, quæ ex re meâ immediatè
personæ obvenit, est personalis, quæ verò perso-
næ per rem acquiritur, seu ubi res rei servit, est per-
sonalis. l. 1. ff. de servit.

VI.

Quæcunque servitus, seu quodcunque onus
reale est, illud derelictione rei poterit evitari.
Quia hoc ratione rei præstatur. Ubi igitur res
mea esse desit, cessabit quoque onus rei. Exem-
plum est in servitute oneris ferendi. l. 12. & 32. ff.
si servit. vindic. Aliud est in Collectis seu Con-
tributionibus.

VII.

Quoties quis in re sua quid facere vult, toties
non opus est servitute, sed quodcunque volue-
rit, facere poterit in suum commodum. l. flumi-
ne 24. §. fin. ff. de damn. infect. quia rei suæ qui-
libet liber est arbiter & moderator l. in re man-
dat à 20. C. mandati. e. g. si quis in proprio parie-
te fenestras aperire velit. Aliud exemplum est
in alleg. l. 24. de damn. infect.

Amplia, ut etiam procedat, si id, quod facio,
vicino noceat, modò (1.) non fiat animo nocen-
di. (2.) modò alteri non fuerit servitus constitui-
ta. (3.) modò non etiam in alienum quid im-
mittatur.

VIII.

Quocunque modo transfertur dominium, eo
etiam servitus constituitur. Quia servitus æquæ
est jus in re ac dominium. Ita non solum ad-
bus inter vivos, sed etiam ultimâ voluntate con-
stituitur servitus. l. 16. ff. de servit. item offi-
cio judicis, beneficio legis & usucapione.

IX.

Quicunque non potest alienare, ille non potest
servitutem constituere, quia servitutis constitutio
est species alienationis. l. ult. C. de reb. alien. non
alien. Ita ergò usufructuarius, superficiarius,
Vasallus, Emphyteuta &c. non poterunt servi-
tutem constituere. Conf. Zac. ad ff. de servit.
num. 2.

Limita: ut scilicet tales non possint servitutem
constituere perpetuò duraturam, bene tamen
quoad dies vitæ, modò prædium habuerint,
quale non habet usufructuarius.

X.

Quæcunque prædia ita sita, ut inde utilitas in
alterum prædium redundare possit, illis imponi
potest servitus. Quia servitus maxime constitit
in utilitate prædii dominantis. Ita igitur in ser-
vitute v. g. altius tollendi, ne luminibus offici-
atur, prædia etiam remota sufficiunt, quia & his
servitus usum præstare potest. l. 4. in fin. ff. si ser-
vit. vindic.

Limitatio petenda ex verbo possit, sufficit enim
utilitas potentialis seu sperata.

XI.

Res sua nemini servit, l. uti fruis, si usufruct. per.
l. 26. de servit. urb. præd. l. 22. in fin. de servit. rust.
præd. Vult. i. 7. R. 63. num. 41. Treud. disp. 16. thes.
1. lit. 6. vol. 1. Cujac. in Juliano ad l. 4. de usufr.
ad crescend.

Intellige, jure scilicet servitutis, non jure do-
minii, quod ex jure servitutis profluxit, Wefemb.
in parat. ff. de usufr. num. 4. qua ratione hoc axi-
oma non habere locum in servitutibus servorum,
tuetur Corraf. ad rubric. numer. 20. ff. de serv.
quin imò & omnes res nostras nobis jure domi-
nii servire tenet Arum, exercit. 5. thes. 1.

XII.

Quæcunque servitus apta est, ut semper utili-
tatem præstare possit, illa habet causam conti-
nuam. Quia non pendet ab arbitrio hominum,
& quodcunque placet, exerceri potest. Exem-
plum est in l. foramen 28. ff. de servit. præd.
urban.

Limita: ut sufficiat, quamvis non semper
præstiterit utilitatem actualem, modò potenti-
alem.

XIII.

Quoties quis verò dominò patiente longo
tempore servitute aliquâ usus est, toties titulo
non est opus. Quia usus ejus qui servitutem
exercet, & patientia domini est loco tituli, l. ult.
ff. de servit. Quam sententiam in praxi rece-
ptam esse testatur Wurmserus parat. obs. lib. 1. tit.
de servit. 10.

Limita, ut patientia hæc etiam includat
scientiam l. 2. C. de servit. ut dominus feudi ser-
vientis non tantum patiatur me servitute uti, sed
etiam

sed etiam ut sciat, daß einer mit Vorwissen und Gedult des Grund-Herrn soviel lange Jahre sich der servitus gebraucht. Carpz. *Lib. 1. Resp. 76. n. 4.* Brunnem. *ad l. 2. C. de servit. (2.)* ut, quoniam hic titulo non opus, bona fides ab allegante sit probanda *l. 10. ff. si servit. vindic.*

Amplia: ut procedat etiam axioma in servitute personali, Carpz. *P. 2. Conf. 4. def. 2. n. 5.*

XIV.

Quoties in servitutum præscriptione patientia domini non adest, sed alicui cum non-domino seu bonæ fidei possessore res est, toties titulo opus est, uti accipienda *l. ult. C. de præscript. longi temp.* Quia sic in præscriptione servitutum idem obtinet, quod in usufructu rerum corporaliū, ad cuius exemplum illa dicitur introduci. *d. l. ult. C. de præscript. long. temp.*

Limita: ut, quoniam hic titulo opus, bona fides præsumatur, nec ab allegante sit probanda.

XV.

Quousque servitus prædio dominanti utilis non est, eousque non videtur concessa. Quia servitus est stricti iuris, & hinc ultra utilitatem prædii dominantis non est extendenda. Hinc si fundus vicinus aqua ex vicino flumine publico ducta non amplius indigeat, desinit servitus.

XVI.

Quæcunque merè civilia sunt, in illis servi habentur pro nullis; quæcunque verò sunt naturalia & in facto consistunt, in illis non item. *l. 37. ff. de Reg. Jur.* quia jus naturale omnes ex æquo obligat, sicut & in illis, quæ facti sunt, naturalis ratio saltem attenditur. Sic ex contractu servus non obligatur civiliter, sed naturaliter, *l. 14. ff. de O. & A.* ita possidere non potest civiliter sed naturaliter *l. 38. §. 7. ff. de V. O.* Aliud exemplum est in *§. 2. Inst. de stipul. servor.*

Declara: ut procedat in servo absolute tali, non considerato in respectu ad dominum, hoc enim casu etiam, quæ juris Civilis sunt, servo tribuuntur.

XVII.

Quicquid juris est inter locatorem & conductorem, idem juris hodiè est inter dominum & servum. Quia nullum aliud vinculum inter dominum & servum quam locatio & conductio. Hinc igitur mortuo servo ante tempus finiti servitii, merces saltem pro ratâ temporis, quò servivit, debetur. Carpz. *P. 2. Conf. 5. def. 12.* Nec dominus obligatus est servo ratione damni, quod sentit in corpore præstando servitia. Carpz. *P. 1. Conf. 51. def. 14.*

XVIII.

Quousque servus operas suas locavit, eousque domino acquirit, quia cum ulterius nullò vinculo servus obstrictus sit domino, ex operarum locatione dependebit quoque servi erga dominum obligatio. Ita ergo quod servus ex præpositione domini acquirit, domino acquirit; quod autem acquirit finitis operis diurnis, sibi retinet.

Declara: modò operæ locatæ fuerint ad rem licitam perficiendam, secus si ad rem illicitam.

XIX.

Quicumque alterum servum sive hominem,

proprium esse dicit, illi probatio incumbit. Quia pro libertate ut naturali facultate semper præsumitur. Quicumque igitur asserit aliquid statui hominis adversum, illi probatio incumbit, cum salva semper præsumatur indoles rei primigenia.

Declara, ut probetur hominem esse servum (1.) ex præstatione servitiorum, (2.) ex testibus, (3.) ex nativitate, si parentes tempore nativitatis fuerint conditionis rustica. *Mev. P. 6. Dec. 335.*

XX.

Principes liberorum hominum, non servorum utuntur servitio. Hinc servi cubicularii principis dati eò ipso liberi sunt, & qui invito domino in cubiculum principis irrepsit, quinquennio tantum à domino vindicari potest, *l. 4. C. de præpos. sacri Cubicul.*

XXI.

Servitute vel privilegio concessio quilibet civiliter uti debet, & ne lædatur jus aliorum *l. 2. §. 10. ne quid in loco publ. line.* nimia exaggeratione concessionis. Brunnem. *ad l. 3. C. de Aqueduct.*

XXII.

Servitutis usus ex fine constitutionis & consuetudine restringendus est. Brunnem. *ad l. 4. C. de Aqueduct. n. 2.*

XXIII.

Servitus altius tollendi grata est mercatoribus, qui opacant tabernas, ne sol affulgeat & vitia pannorum videantur. Schneidew. *in §. 1. Inst. de serv. Præd. l. 2. §. R. n. 18.*

XXIV.

Tolerabilius est servos mori suis dominis, quam servire extraneis, *l. Lex 22. C. de admin. tutel.*

XXV.

Servus & Dominus reputantur eadem vox eademque persona, *§. post mortem & §. ei verò. Inst. de inutil. stipulat. l. si servus 42.* ibi: *ac si Domini sua voce, ibidemque gloss. de damn. infect. l. si mihi 12. §. regula 2. de legat. 1.*

Intellige scilicet quoad ea, quæ sunt juris, cum in his servus inhabilis habeatur, *l. quod attinet 52. ff. de Reg. Jur.* secus verò quoad ea, quæ sunt facti, sicut in *l. apud Julianum. §. si quis alicui not. 1. de legat. 1.* prout prius latè declarat Aretin. *in d. §. ei verò.* & reassumit idem Jafon declarando in *l. quod dicitur per tot. & maxime col. 12. ff. de V. O.* vid. Ludov. Gomez. *§. actiones. Inst. de action.*

XXVI.

Servus communis duorum servorum personam sustinet, *§. 4. Institut. de stipulat. servor.*

Intellige, in dominorum scilicet persona, non cum naturaliter in se consideratur, quod exemplo illustrat C. A. *lib. 7. tit. 2. ches. 7.* cum enim querimus, cui legatum sit, tum servi personam unam respicimus; cum autem querimus, cui legatum acquiratur, tum ad dominorum personam nos referimus.

XXVII.

Servi capacitas vel incapacitas procedit ex capacitate domini, *l. non minus 31. §. 1. ff. de hered. instit.*

Declara

Declarata procedere, quando incapacitas sit ex parte personæ, secus quando sit ratione rei vel mixtim, quia tali casu talis incapacitas domini non attenditur, ut servus ex hoc dicatur prohibitus à legato. Bartolus in l. si mihi & tibi. §. regula, de legat. 1. Jason in l. Gallus. in princip. colum. 3. vers. ego tamen. de liberis & posthum. per l. 2. §. i. ff. de administr. rer. ad civit. pertin.

XXIX.

Servorum una tantum est conditio. §. fin. Instit. de jur. personar.

Intellige verum quoad statum eorum, quia unus alio magis non est servus, secus quoad eorum officia, quibus olimungebantur, Gloss. in l. ult. ff. de edil. edict. alios enim dici servos ordinarios, alios vicarios, textus est in l. si servus 7. ff. de pec. alios Atrienfes, alios Mediaffinos, alios veteratores, patet ex l. præcipiunt 37. l. fin. ff. de edil. edict. alios novitios, alios Calones, alios lixas, Topicarios, diatarios, & si quæ alia erant servorum & officia & nomina, confirmant Giphani & Mynsing in comm. ad d. §. fin. institut. de jure personar.

XXX.

Servi pro nullis habentur, l. 32. ff. de reg. jur. l. 7. ff. ad Leg. Cornel. de falsis. & bestiis æquiparantur. l. 2. §. ult. ad L. Aquil. Groenvegen ad l. Divus. 9. de question.

Intellige verum, non absolute & ratione omnium prædicamentorum, sed secundum quid & respectu certi generis, nimirum personarum, utroque enim modo eum dici non ens, tradit Arist. lib. 2. de generat. & interit. cap. 3. text. 11. & Hawenreuter ibid. in comment. doctrin. Physiæ. quatenus juris civilis communionem non habent. l. qui testamento 20. §. servus 7. de testam. reputantur enim in censu rerum. l. 1. §. 1. de rer. divis. §. 1. Instit. de reb. corporalib. & incorporalib. tanquam *ἡ ἡμετέρα τοῦ ἀνθρώπου ἐκ φύσεως*, Aristot. lib. 1. politic. cap. 3. & lib. 9. Ethic. cap. 11. unde & quadrupedibus exæquantur in l. 2. §. 2. ff. ad Leg. Aquil. Hue refer & illud Senecæ lib. 5. de benefic. cap. 19. servus mei mancipii res est, quod tamen verum intellige, si servus objective consideretur, ut est in Lege Aquilia, secus si subjective, hoc est, qui ipse damnum inferat; quo casu quadrupedi non æquiparatur, sed ab eo separatur in edicto, si quadrupes pauperiem fecisse dicatur, ubi Wefenb. num. 4.

XXXI.

Ex servi vel famuli delicto dominus non tenetur, Bartol. in l. ne quid. num. 1. ff. de incend. ruin. & naufrag. Curtius jun. in l. 1. num. 13. C. de serv. fugitiv. Geminian. in cap. si Episcopus. de offic. ord. in 6. Thom. Grammat. cons. crim. 8. circa princip. Jason in l. age num. 7. C. de transact. Boff. in tit. de furt. num. 55. & in tit. de damn. dato n. 7. Servorum enim culpa dominis suis non debet esse nociva, Clar. in pract. crimin. §. fin. q. 86. cum planum sit, quod unius culpa alteri nocere non debeat. l. 3. de transact. l. electio 26. §. fin. ff. de nox. act. l. rem hereditariam 65. in fin. ff. de edict. Menoch. 2. arbitr. judic. cap. 182. numer. 48.

Limita, nisi servus in eo delinqueret, cujus o-

perâ dominus uteretur, l. 1. ff. furti. adverb. naufrag. cap. tot. tit. Naut. capon. stabular. ut recept. restituit. §. penult. Instit. de obligat. qua ex quasi delictis fac. text. in l. cuicumque §. §. sed & cum fullo 10. ff. de institut. action. maxime si ex occasione Domini eoque sciente gerat, Curtius senior consil. 41. num. 10. Emanuel Searez in suo thesaur. recept. sentent. lit. F. num. 50. Scientia enim Domini præsumitur, atque sic de delicto teneri dicitur, Quod tamen intellige verum in delicto, quod tractum habet successivum, secus si habeat momentaneum, Abbas in cap. cum causam. extr. de testib. quem refert Grammat. d. consil. 8. num. 1. vide & Bald. in l. 1. circ. fin. C. si quacumque præd. pot. Laur. Tennin. in tract. caut. 72. num. 5.

XXXI.

Servus præsupponit Dominum, §. servus 2. Instit. de jur. personar. l. 4. §. 1. ff. de stat. homin. §. 1. & 2. Instit. de his qui sunt sui vel alien. juris. l. 1. §. 1. & 2. ff. eod.

Declarata verum, quatenus nimirum est in prædicamento relationis & quatenus ad Dominum refertur, Secus ut est qualitas, & in prædicamento qualitat. hoc enim respectu servus etiam dicitur; quicumque liber non est, licet adu Dominum non habeat, l. 23. de liberali caus. l. 30. de pecul. l. 38. §. 1. de Noxal. act. quales sunt illi, qui pro derelicto habiti sunt. l. ult. ff. pro derelicto. junct. §. interdum. Instit. de rer. divis. manumissi à proprietario durante adhuc usufructu in persona usufructuarii. Ulpianus in fragment. Instit. tit. 1. §. servus. l. 1. Comm. de manumissis. Francisc. Balduin. in Justinian. suo sol. 366. vel qui in metallum damnati aut bestiis subiecti sunt, §. pane servus. infra tit. quibus modis jus patriæ potest. solo. vide Cujacium 18. observ. cap. 13.

XXXII.

Servus servum habere non potest arg. capit. Clericos 4. extr. de offic. Vicar.

XXXIII.

Qui hoc petit, ne postea serviat, videtur petere, ut libertas ei præstetur. l. generaliter 24. §. si petitum 7. ff. de fideic. libert.

XXXIV.

Servus nec Prætoria jurisdictione ita obligatur, ut cum eo sit actio, l. 7. §. 2. de capit. minut. §. 6. Instit. de noxal. action.

CAP. XXVII. Severitas.

Axioma I.

Severitas non animo sæviendi, sed animo mendendi est exercenda, c. odio 2. & seq. dist. 86. l. ita planè 13. q. 4. si quidem ea in delinquentium benignitate temperanda, c. disciplina 9. c. sunt namque 14. & seq. dist. 45. c. quid faciet. c. quod Christus 23. q. 4. & contumacibus severitas ostendenda, humilibus verò venia non deneganda, c. quante. 10. in fin. 2. q. 5.

II.

Severitate majori corrigendum est majus peccatum, cap. ex multis. in med. 1. q. 3. Quin imò se-

veritas